

BYZANTINON ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Τό 1963 εισήχθησαν εις τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον τὰ κάτωθι ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα συντηρηθέντα, εἰς τὸ ἄρτι ἀναδιοργανωθὲν ἐργαστήριον τοῦ Μουσείου, ἐξετέθησαν προσωρινῶς εἰς ἰδιαιτέραν αἴθουσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐκτεθῆ τὰ νῦν ἀποκτήματα τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Α' Ἀγοραί:

1. Ὁράριον χρυσοκέντητον (B.M. 4192), διαστ. 1.42 x 0,31. Τὸ σπουδαιότερον ὑπὸ τὰ ἀγορασθέντα ἀντικείμενα κατὰ τὸ ἔτος 1963. Ἐπὶ κάμπου κεντημένου ἐξ ὀλοκλήρου διὰ χρυσοῦ σύρματος εἰκονίζονται εἰς τετραγωνίδια, μὴ χωριζόμενα μὲ διακοσμητικὴν ζώνην, αἱ δώδεκα σκηναὶ τοῦ Δωδεκαῶρου, ἤτοι κατὰ σειρὰν: Εὐαγγελισμός, Γέννησις, Βάπτισις, Ὑπαπαντή, Ἔγερσις τοῦ Λαζάρου, Μεταμόρφωσις, Βαΐφορος, Σταύρωσις, Ἀνάληψις, Ἀνάστασις, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, Πεντηκοστή. Εἰς δύο τελευταῖα τετραγωνίδια κάτω ἀνὰ τρεῖς Ἱεράρχαι, ὀλόσωμοι, κρατοῦντες εἰλητάρια. Εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ὁραρίου Χριστὸς ἐν Δόξῃ μὲ 4 ἀγγέλους (εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ κέντημα εἶχεν ἀποκοπῆ καὶ συμπληρωθῆ διὰ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, διὰ νὰ χρησιμοποιοθῆ ὡς ἐπιτραχήλιον).

Ἡ τεχνικὴ, τὸ σχέδιον καὶ ἡ ὅλη ἐκτέλεσις δεικνύουν ὅτι τὸ ἔργον ἐξετελέσθη βάσει βυζαντινῶν προτύπων εἰς ἀξιόλογον ἐργαστήριον κεντητικῆς καὶ εἶναι δείγμα χρυσοκέντηματος ἀρίστης τέχνης τοῦ 16ου αἰ. Σχετίζεται μὲ ἐπιτραχήλιον τῆς Μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (Millet, Broderies Religieuses, πίν. XCV) καὶ ἕτερον τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, προερχόμενον ἐκ τῆς Μονῆς Λειμώνος Μυτιλήνης (Πί ν. 6).

2. Ἐπιγονάτιον χρυσοκέντητον (B.M. 4193), διαστ. 0,34 x 0,34, τοῦ 17ου αἰ., μὲ τὴν παράστασιν τῆς Μεταμορφώσεως. Τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ κάμπου ὡς καὶ αἱ τρεῖς πλευραὶ τοῦ πλαισίου διακοσμοῦνται μὲ ἐλικοειδεῖς βλαστούς. Τὸ κάτω ἥμισυ τοῦ κάμπου πληροῦται μὲ χρυσοκέντημα, ἐνῶ ἡ τετάρτη πλευρὰ τοῦ πλαισίου φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: «Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Γρηγόριος» (Πί ν. 7α).

3. Ζεῦχος ἐπιμανίκων (B.M. 4194), διαστ. 0,33 x 0,22. Ἐπὶ τοῦ ἐνός ἢ παράστασις τῆς Μεταδόσεως, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἢ τῆς Μεταλήψεως, μὲ τὰς ἀντιστοιχοῦς ἐπιγραφάς: «Λάβετε, φάγετε τοῦτο μου ἐστὶ τὸ σῶμα», «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες τοῦτο ἐστὶ τὸ αἷμα μου». Ἐπιμελὴς ἐργασία χρυσοκέντητικῆς τοῦ 18ου αἰῶνος, λαϊκωτέρας τέχνης.

4. Ἐπιμάνικον (B.M. 4195), διαστ. 0,30 x 0,20, 18ου αἰ., μὲ παράστασιν τῆς Γεννήσεως καὶ πλαισίον ἐκ τετραφύλλων ροδάκων. Χαρακτηριστικὸν εἶναι οἱ ἐκατέρωθεν τοῦ Βρέφους γονατιστοὶ Θεοτόκος καὶ Ἰωσήφ, κατὰ τὸν τύπον τὸν διαμορφωθέντα εἰς τὴν τοιχογραφίαν ὑπὸ Ἰταλικὴν ἐπίδρασιν. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ κάμπου: «Κυρίλλου» (Πί ν. 7β).

5. Ἐπιμάνικον (B.M. 4196), διαστ. 0,34 x 0,21, 18ου αἰ., μὲ τὴν παράστασιν τῆς Ἀναλήψεως, ἀποδομένη μὲ λαϊκώτερον χαρακτῆρα. Εἰς τὰς πλαγίας παρυφάς ταινίαι μετὰ ροδάκων ἐρυθρῶν καὶ φύλλων πρασίνων καὶ κυανῶν.

6. Σταυρὸς-ἐγκόλπιον χάλκινος (B.M. 4133), διαστ. 0,09 x 0,08, 9ου-10ου αἰ., ἀποτελούμενος ἐκ δύο κοίλων τεμαχίων συνδεομένων διὰ κρίκου. Ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως φέρει ἐγχάρακτον συνοπτικὴν παράστασιν τῆς Θεοτόκου ὀλοσώμου καὶ δεομένης μὲ τὸν Χριστὸν πρὸ τοῦ στήθους, ἄνω δὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Παναγία». Ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως εἰκονίζεται καθ' ὅμοιον τρόπον ὁ Ἅγιος Γεώργιος στηθαῖος εἰς τὸ κέντρον τοῦ σταυροῦ, καὶ εἰς τὰ ἄκρα τῶν κεραίων κοσμήματα.

7. Εἰκὼν τῆς Ἁκρας Ταπεινώσεως (B.M. 4189), διαστ. 0,57 x 0,38. Ὁ Χριστὸς εἰκονίζεται νεκρὸς, ὄρθιος ἐντὸς σαρκοφάγου ἔμπροσθεν σταυροῦ, κάτωθεν τῆς ὀριζοντίας κεραίας τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιγραφὴ: «Ἡ Ἀποκαθίλωσις». Κατὰ τὸν καθαρισμόν ἀπεκαλύφθη ἡ ὑπογραφὴ: «ΧΕΙΡ ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ, ΑΨΜΘ» (1749). Ἡ εἰκὼν εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ἐπιβιώσεως μεσαιωνικῶν ἐξπρεσιονιστικῶν στοιχείων εἰς τὴν λαϊκωτέραν ἀγιογραφίαν τῶν μέσων τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς Κεντρικὴν Ἑλλάδα.

Β' Δωρεαί:

Ὁ ἀείμνηστος Ν. Ἀντωνόπουλος ἀφῆκε διὰ τῆς διαθήκης του εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον δικαίωμα ἐπιλογῆς εἰκόνων ἐκ τῆς συλλογῆς του, καταρτισθεῖσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Μουσείου ἐπέλεξε τὰς κάτωθι δέκα τέσσαρας ἀξιολόγους εἰκόνας:

1. Αἱ Μυροφόροι πρὸ τοῦ μνημείου (B.M. 4185), διαστ. 0,23 x 0,17, 14ου-15ου αἰ. Δεξιὰ εἰκονίζεται ὁ ἄγγελος καθήμενος ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἀριστερὰ τέσσαρες Μυροφόροι, δύο ὄρθιαι ἄνω, δύο καθήμεναι κάτω. Εἰς τὸ βάθος ὄρη. Τὸ εἰκονίδιον εἶναι τεχνοτροπικῶς καὶ εἰκονογραφικῶς ἐνδιαφέρον, ἀνήκον εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς παλαιολογίου τέχνης (Πί ν. 8α).

2. Φύλλον τριπτύχου (B.M. 4184), διαστ. 0,21 x 0,08. Ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἰσταμένη ἔμπροσθεν ὑψηλοῦ

θρόνου. Ἐπί τῆς ἐτέρας ὄψεως εἰκονίζεται ὁ Ἄρχάγγελος, ὀλόσωμος, κατενώπιον. Ἡ τέχνη εἶναι τυπικῆ Κρητικῆ τῶν μέσων τοῦ 16ου αἰ.

3. Τρίπτυχον (B.M. 4183), διαστ. 0,26 x 0,19. Εἰς τὸ μεσαῖον φύλλον καὶ ὑπὸ τρίλοβον ἐπίστεψιν εἰκονίζεται ἡ Θεοτόκος ἔνθρονος, βρεφοκρατοῦσα, μεταξύ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Προδρόμου σεβιζόντων. Εἰς τὰ πλάγια φύλλα τοῦ τριπτύχου εἰκονίζονται δύο Ἱεράρχαι ὀλόσωμοι καὶ ἄνωθεν αὐτῶν ἀνά εἰς Ἀπόστολος στηθαῖος. Ἐπί τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τῶν δύο πλαγίων φύλλων εἰκονίζεται ὁ Εὐαγγελισμός. Κρητικῆς τέχνης 16ου-17ου αἰῶνος, χαρακτηριστικῆς διὰ τὸν ἐπιτηδευμένον μικρογραφικὸν χαρακτήρα (Πί ν. 8β).

4. Εὐαγγελισμός (B.M. 4182), διαστ. 0,32 x 0,23. Ἐπαναλαμβάνεται ὁ κοινὸς κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα τύπος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀπὸ λαϊκώτερον ζωγράφου τοῦ 17ου αἰῶνος.

5. Χριστὸς Παντοκράτωρ (B.M. 4186), διαστ. 0,25 x 0,21, εἰκονίδιον 16ου αἰ. Ὁ Ἰησοῦς εἰκονίζεται στηθαῖος καὶ κατ' ἐνώπιον. Εἰς τὸν φωτιστέφανον τὰ γράμματα Ο ΩΝ.

6. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ἔνθρονος (B.M. 4176), διαστ. 0,43 x 0,31, φέρων ἀρχιερατικὴν στολὴν, 16ου-17ου αἰῶνος.

7. Ἡ Ἁγία Τριάς (B.M. 4174), διαστ. 0,84 x 0,585, τοῦ 17ου αἰ. Ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ ὁ Ἰησοῦς εἰκονίζονται καθήμενοι ἐπὶ θρόνων ἄνευ ἐρεισινώτου. Ὁ μὲν πρῶτος κρατεῖ εἰλητάριον μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν: «οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός», ὁ δὲ Ἰησοῦς Εὐαγγέλιον ἀνοικτόν: «Δεῦτε πρὸς με οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κάγω ἀναπαύσω ὑμᾶς». Εἰς τὸ μέσον ἄνω τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ μορφήν περιστερᾶς ἐντὸς συμπλέγματος δύο τετραγώνων μετὰ χρυσῶν ἀκτίνων. Ἡ εἰκὼν ἐπαναλαμβάνει τὸν τύπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ ὁποῖος ἐπικρατεῖ μετὰ τὴν Ἄλωσιν, πιθανώτατα δὲ ἀντιγράφει τὴν ἐν τῷ Μουσείῳ Μπενάκη εἰκόνα τοῦ Μιχαὴλ Δαμασκηνοῦ (βλ. Ἀ. Ξυγοπούλου, Μουσεῖον Μπενάκη, Κατάλογος τῶν εἰκόνων, Ἀθῆναι 1935 σ. 15 κέ. πίν. 10).

8. Ὁ Ἅγιος Νικόλαος (B.M. 4179), διαστ. 0,65 x 0,51, 17ου αἰ. Ὁ ἅγιος, φέρων ἀρχιερατικὴν περιβολὴν, κάθηται ἐπὶ χαμηλοῦ θρόνου ἄνω, ἐκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς του, ἡ Παναγία καὶ ὁ Χριστὸς προσφέρουν τὸ ὠμοφόριον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ἔργον συντηρητικῶ Κρητῶς ζωγράφου τοῦ 17ου αἰ.

9. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (B.M. 4180), 0,965 x 0,66, 17ου αἰ. Ὁ ἅγιος εἰκονίζεται ὀρθῶς, περωτῶς, ἐστραμμένος πρὸς τὸν Χριστόν, παριστανόμενον ἐν μικρογραφίᾳ ἄνω δεξιᾶ,

ἐν νεφέλαις εὐλογοῦντα· κάτω, ἀριστερὰ ἢ κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου ἐντὸς πινακίου, δεξιὰ ἢ ἀξίνη καὶ τὸ δένδρον. Ὑπογραφή ΒΙΚΤΩΡΟΣ. Εἶναι ἐν ἑκ τῶν μᾶλλον συντηρητικῶν ἔργων τοῦ Κρητῶς τούτου ζωγράφου τοῦ 17ου αἰῶνος, ἀντίγραφον πιθανῶς ἀνεκδότου εἰκόνας τοῦ Μιχαὴλ Δαμασκηνοῦ, εὕρισκομένης ἐν τῷ Μουσείῳ Ζακύνθου (Πί ν. 9α).

10. Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (B.M. 4181), διαστ. 1,13 x 0,85. Ὁ ἅγιος εἰκονίζεται μέχρι ὀσφύος, ἐστραμμένος πρὸς τὰ δεξιὰ του. Διὰ τῆς δεξιᾶς εὐλογεῖ, εἰς τὴν ἀριστερὰν κρατεῖ εἰλητάριον, ἐκτυλισσόμενον πρὸς τὰ ἄνω, καὶ σταυρόν. Κάτω δεξιὰ ἢ κεφαλὴ τοῦ ἁγίου ἐντὸς πινακίου, ὑπ' αὐτὸ ἢ ὑπογραφή τοῦ γνωστοῦ Κρητῶς ζωγράφου, ὅστις εἰργάσθη κυρίως ἐν Ζακύνθῳ: ΧΕΙΡ ΗΛΙΟΥ ΜΟΣΚΟΥ ΑΧΟ (1670).

11. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος (B.M. 4177), διαστ. 0,565 x 0,455, περὶ τὸ 1700. Ὁ ἅγιος εἰκονίζεται μετὰ πανοπλίαν, καθήμενος ἐπὶ θρόνου μετὰ ὑψηλὸν ἐρεισινώτον ρυθμοῦ μπαρόκ. Ἴσως ἀντιγράφει ἔργον τοῦ Ἐμμ. Τζάνε.

12. Σταυρώσις (B.M. 4175), διαστ. 0,68 x 0,51. Ἐπὶ χρυσοῦ τοξωτοῦ κάμπου εἰκονίζεται ὁ Ἐσταυρωμένος μετὰ ἀκάνθινον στέφανον. Ἐπὶ τῆς ἄνω κεραίας τοῦ σταυροῦ ἢ ἐπιγραφή: «Ἰησοῦς Ναζωραῖος ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Κάτω ἀναγινώσεται ἢ ὑπογραφή: ΡΩΜΑΙΟΥ (:). Ἡ μορφή τοῦ Ἐσταυρωμένου, μόνου καὶ μετὰ ἰσχυρὰν κάμψιν πρὸς τὰ δεξιὰ, μαρτυρεῖ ἔντονον ἰταλικὴν ἐπίδρασιν. Χαρακτηριστικὸν ἔργον ζωγράφου πιθανῶς Ζακύνθου, ἀρχῶν 18ου αἰῶνος.

13. Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων συλλειτουργῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων (B.M. 4187), διαστ. 0,72 x 0,575. Ἐντὸς μεγαλοπρεπῶν ἐκκλησιαστικῶν κτηρίων, ὁ Ἅγιος, κάτω ἀριστερὰ, λειτουργεῖ ἐμπροσθεν Τραπεζῆς βοηθούμενος ὑπὸ διακόνου. Κάτω δεξιὰ ἀσθενεῖς θεραπευόμενοι διὰ θαύματος. Ἀπὸ τοῦ ἐξώστου ὁ λαὸς παρακολουθεῖ. Ἄνω παριστάνεται ἡ Ἁγία Τριάς καὶ ἄγγελοι κατερχόμενοι κρατοῦντες ἀνοικτὰ εἰλητάρια μετὰ ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. Ἡ ὠμοειδὴς σύνθεσις περιλαμβάνει τὴν Οὐρανίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Κερκύρας, ἔργον τοῦ Παναγιώτου Δοξαρά (1729), ὅπως τὴν γνωρίζομεν ἀπὸ τὸ μετρίως τέχνης ἀντίγραφον τοῦ Κερκυραίου ἀγιογράφου Ν. Ἀσπιώτου (1897). Ὡς γνωστὸν, ὁ Δοξαράς ἐνεπνεύσθη τὴν σύνθεσιν ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Βερονέζε ὁ «Θρίαμβος τῆς Βενετίας» τῆς ὁροφῆς τοῦ Δουκικοῦ Παλατίου.

Κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς συντηρήσεως τῆς εἰκόνας διεπιστώθη ὅτι εἶχε καὶ παλαιότερον στρώμα μετὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς παράστασιν ἀλλὰ εἰς τεχνικὴν πλησιεστέραν πρὸς τὴν τῶν μεταβυζαντι-

νων εικόνων. Είναι δυνατόν το παλαιότερον αυτό στρώμα της ημετέρας εικόνας να είναι αυτό το προσχέδιον του Π. Δοξαρά διὰ τὴν Οὐρανίαν. Καὶ ἐὰν ἡ ὑπόθεσις δὲν ἀποδειχθῇ ὀρθή, πάντως ἔχομεν ἔργον πλησιέστατον πρὸς τὸ ἀπολεσθὲν ἔργον τοῦ Π. Δοξαρά, τὸ ὁποῖον ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς τέχνης, διότι εἶναι τὸ πρῶτον μνημειακῶν διαστάσεων ἔργον ζωγραφικῆς, καθαρῶς ἰταλικῆς τεχνοτροπίας τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐκτελούμενον ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Ἑλληνοῦ καλλιτέχνου δι' ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Εἶναι δὲ ἐξόχως διδακτικὸν διὰ τὸν τρόπον προσαρμογῆς ἐπὶ τὸ μετριοπαθέστερον τῆς γνωστῆς μεγαλειώδους συνθέσεως τοῦ ζωγράφου Π. Βερονέζε, τὸν ὁποῖον ἐθαύμαζεν ἰδιαιτέρως ὁ Π. Δοξαράς (Π i v. 9β).

14. Χριστὸς Ἐπιταφίου (B.M. 4178), ἐπὶ σανίδος περικεκομμένης κατὰ τὸ περίγραμμα τοῦ σώματος. Ὁ Χριστὸς παριστάνεται καὶ ἐπὶ τῶν δύο ὤψεων νεκρὸς εἰς ἰταλίζουσαν ζακυνθηνὴν τεχνοτροπίαν Ν. Καντούνη (19ου αἰ.). Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς παραστάσεως προέρχεται ἐκ Κρήτης, ὅπου συνηθίζετο ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος (M. Chatzidakis, *Icons de Saint - Georges des Grecs* κλπ., Βενετία 1962 σ. 134)

Γ' Ἐκ περισυλλογῆς:

1. Ἡ Α' Ἐφορεία Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων παρέδωκεν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μοσεῖον τριάκοντα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη βυζαντινῶν ναῶν τῶν Ἀθηνῶν μὲ γλυπτικὰς διακοσμήσεις περισυλλεγμένα εἰς τὸν περί τὴν Ἀκρόπολιν ἀρχαιολογικὸν χῶρον (B.M. 4143-4173).

2. Ἀπὸ τὸ ἐξωκκλήσιον Μερέντα Ἀττικῆς, κατὰ τὰς ἐργασίας ἀποκαταστάσεως τοῦ μνημείου, καθαρισμοῦ καὶ στερεώσεως τῶν τοιχογραφιῶν, ἀπειχίσθησαν τέσσαρα τεμάχια τοιχογραφιῶν τοῦ 18ου αἰ. (B.M. 4136-4139), παριστῶντα μεμονωμένας μορφὰς ἁγίων. Ταῦτα ἐκάλυπτον μέρος τοῦ παλαιότερου στρώματος τοιχογραφιῶν, αἵτινες ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐστερεώθησαν ὑπὸ τοῦ συντηρητοῦ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων κ. Φώτη Ζαχαρίου, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ Μοσείου. Αἱ ἀποτεχισθεῖσαι τοιχογραφίαι εἰσήχθησαν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μοσεῖον. Ἐπίσης εἰσήχθησαν ἕτερα δύο τεμάχια, προερχόμενα ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ κατεδαφισθέντος ὀκταγωνικοῦ ναοῦ εἰς θέσιν Μετόχι τῆς Ἀντικύρας (περὶ τοῦ ὁποῖου ὑποβάλλεται χωριστὴ ἐκθέσις) (B.M. 4140-41) καὶ ἐν τεμάχιον ἐκ Νάξου (B.M. 4142).

Ἐργαστήριον συντηρήσεως

Κατὰ τὸ 1963 ὠργανώθη εἰς εἰδικούς χώρους νέου κτηρίου τοῦ Μοσείου ἔργαστήριον συντηρήσεως, ἀποτελούμενον ἀπὸ τέσσαρα τμήματα, ἦτοι τμήμα φωτογραφικόν, τμήμα συντηρήσεως εἰκόνων, τμήμα συντηρήσεως τοιχογραφιῶν καὶ τμήμα ξυλουργικῶν ἐργασιῶν. Τὸ ἔργαστήριον ἐξοπλίσθη καταλλήλως δι' ἀρτίων τεχνικῶν μέσων. Εἰς τοῦτο ἐργάζονται ἤδη οἱ μόνιμοι συντηρηταὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας Ἀ. Μαργαριτώφ καὶ Στ. Μπαλτογιάννης, ὡς καὶ ἀριθμὸς ἐκτάκτων συντηρητῶν. Ἐκτὸς τῶν συνήθων ἐργασιῶν ἐγένετο κατὰ τὸ τρέχον ἔτος συντηρήσις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ εἰκόνων καὶ ἀποτεχισμένων τοιχογραφιῶν προοριζομένων διὰ τὴν οργανουμένην εἰς Ἀθήνας Ἐκθεσιν Βυζαντινῆς Τέχνης. Ἐπίσης οἱ συντηρηταὶ ἠσχολήθησαν εἰς τὴν συντήρησιν τοιχογραφιῶν εἰς ἐκκλησίας Ἀττικῆς, Ἰωαννίνων, Μαλεσίνας. Ὁ κ. Ἀναστάσιος Μαργαριτώφ συνέχισε ἐπὶ κεφαλῆς συνεργεῖο τὰς ἐργασίας συντηρήσεως εἰκόνων εἰς τὸ Σινᾶ, ἐργασίας ἀναληφθείσας ἀπὸ τοῦ 1962 ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Μοσείου. Περὶ τῶν ἐργασιῶν εἰς τὸ Ὄρος Σινᾶ θὰ ὑποβληθῇ χωριστὴ ἐκθέσις.

Ἐκθέσεις

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς συσκέψεως τῶν Ἐμπειρογνομῶνων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ὀργανώθησιν διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς Βυζαντινῆς Ἐκθέσεως ὡς καὶ τῆς Συνελεύσεως τῆς Διεθνοῦς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἐξετέθησαν εἰς τὴν δυτικὴν πτέρυγα τοῦ Μοσείου τὰ νέα ἀποκτῆματα αὐτοῦ (1962-1963) ἦτοι μεγάλη συλλογὴ ἀνθιβόλων 17ου-19ου αἰ., εἰκόνες 15ου-18ου αἰ., χάλκινα ἀντικείμενα, χρυσοκεντήματα κλπ. Ταυτοχρόνως ἐξετέθη μεγάλη συλλογὴ μεγεθύνσεων φωτογραφιῶν βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ φωτογραφικοῦ ἀρχείου τοῦ ὁποῖου καταρτίζεται ὑπὸ ὁμάδος βυζαντινολόγων μὲ πρόεδρον τὸν ἀκαδημαϊκὸν κ. Γ. Σωτηρίου. Τὸ ἀρχεῖον αὐτὸ χρηματοδοτεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν.

Ἡ προετοιμασία τῆς μεγάλης διεθνοῦς Ἐκθέσεως Βυζαντινῆς Τέχνης διὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1964, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἀπασχόλησεν ἐντατικῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μοσείου κατὰ τὸ 1963, τῆς σχετικῆς ὑπηρεσίας ἐγκατασταθείσης εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Βυζαντινοῦ Μοσείου.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσεϊόν: Ὁράριον χρυσοκέντητον. Ἡ Σταύρωσις (λεπτομέρεια). 16ου αἰ. (Β.Μ. 4192)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

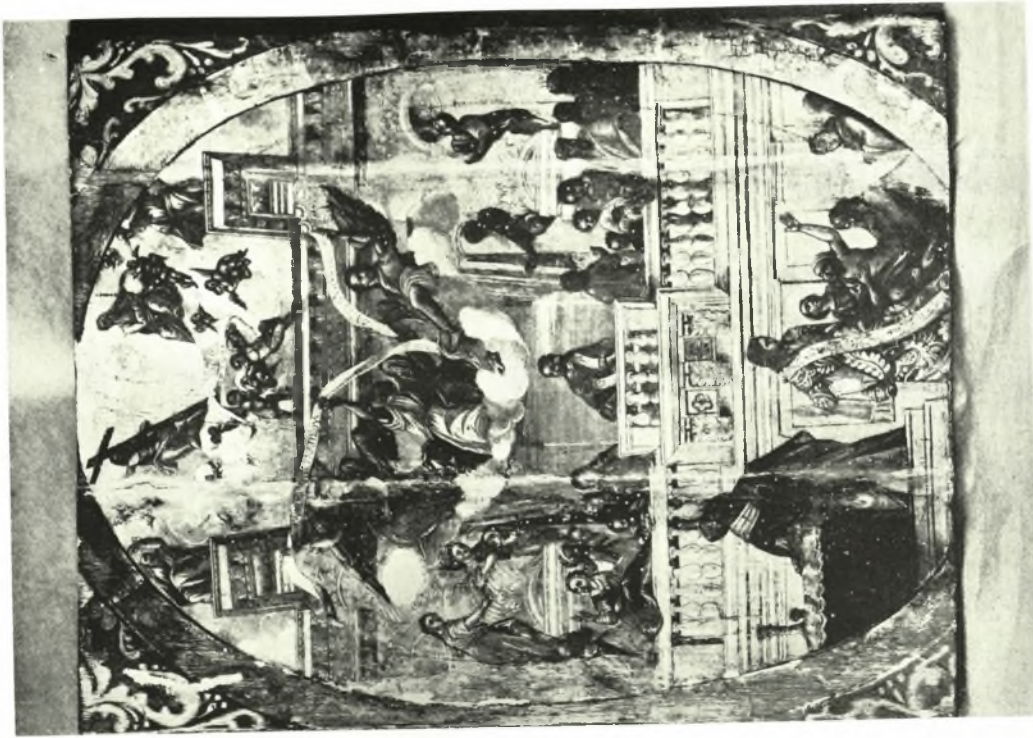
Βυζαντινόν Μουσεϊόν: α. Ἐπιγονάτιον χρυσοκέντητον. Ἡ Μεταμόρφωσις, 17ου αἰ. (Β. Μ. 4193),
β. Ἐπιμάνικον. Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ (Β. Μ. 4195)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσείον: Δορεά Ἀντωνοπούλου. Εἰκονίδιον. Αἱ Μυροφόροι πρὸ τοῦ μηνεῖου, 14ου - 15ου αἰ. (B.M. 4185),
β. Τριπτυχὸν κλειστόν. Ὁ Εὐαγγελισμὸς. Κρητικὴ τέχνη 16ου - 17ου αἰ. (B.M. 4183)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Βυζαντινόν Μουσείον: Δωρεά Ἀντωνοπούλου. α. Εἰκὼν Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, Ὑπογραφῆ: Βικτωρός, 17ου αἰ. (Β.Μ. 4180),
β. Ὁ Σπυρίδων συλλειτουργῶν μετὰ τῶν ἀγγέλων, Ἔργον Παν. Δοξαρᾶ(ς) (Β.Μ. 4187)

Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ